

Hiilineutraali yritys / tuote / palvelu -sertifiointi

Ilmastoapu Oy
www.ilmastoapu.fi

Sisältö

1. Johdanto	2
Hiilineutraali -sertifiointi	2
Sertifiointityypit	2
Sertifiointiprosessi	3
2. Vaihe 1: Sertifiointikohteen määrittely.....	3
3. Vaihe 2: Päästöjen laskenta	4
Hiilineutraali yritys	4
Hiilineutraali tuote	7
Hiilineutraali palvelu	8
Laskennassa käytettävä data	9
Päästökertoimet	9
4. Vaihe 3: Päästövähennystavoitteiden asettaminen.....	10
Tavoitetyypit.....	10
Tiekartta	11
Priorisointi	11
5. Vaihe 4: Päästöjen vähentäminen ja kompensointi.....	13
Kompensoinnin kriteerit.....	13
Hyväksytyt sertifiointijärjestelmät.....	15
6. Vaihe 5: Sertifiointista tiedottaminen	15
Viitteet	16

1. Johdanto

Hiilineutraali -sertifiointi

Hiilineutraali -sertifiointi on Ilmastoapu Oy:n hallinnoima vapaaehtoinen sertifiointi, joka voidaan myöntää sellaisille yrityksille, tuotteille ja palveluille, jotka täyttävät tämän dokumentin ehdot.

Hiilineutraali -sertifiointi osoittaa yrityksen sitoutumisen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen ja kompensointiin täyttämällä sertifiointin asetetut vaatimukset. Hiilineutraalius saavutetaan, kun luotettavasti arvioidut kasvihuonekaasupäästöt kompensoidaan hankkimalla ja mitätöimällä vastaava määrä toisaalla toteutettuja sertifioituja kasvihuonekaasujen päästövähennyksiä (kompensaatioyksiköitä) tai poistoja.

Sertifiointityypit

Ilmastoavun sertifiointeja on kolme erilaista vaihtoehtoa:

Hiilineutraali yritys

”Hiilineutraali yritys”-sertifiointi tarkoittaa sitä, että yrityksen hiilijalanjälki on laskettu luotettavasti ja päästövähennysten jälkeen jäljelle jäävät päästöt on kompensoitu sertifioiduilla kompensointihankkeilla.

Sertifiointin saavuttamiseksi tulee arvioinnin ja päästöjen kompensoinnin kattaa kaikkien kolmen soveltamisalan päästöt, joiden odotetaan ylittävän 1 % kasvihuonekaasujen kokonaismäärästä, ottaen lukuun vähintään 95 % kaikista kasvihuonekaasupäästöistä.

Hiilineutraali tuote

”Hiilineutraali tuote”-sertifiointi tarkoittaa sitä, että tuotteen koko elinkaarenaikaiset päästöt (cradle-to-grave), on laskettu luotettavasti ja päästövähennysten jälkeen jäljelle jäävät päästöt on kompensoitu sertifioiduilla kompensointihankkeilla.

Sertifiointin saavuttamiseksi tulee arvioinnin ottaa lukuun vähintään 95 % tuotteen raaka-aineisiin, valmistukseen ja pakkaamiseen liittyvistä kasvihuonekaasupäästöistä sekä tuotteen jakelusta, käytöstä ja tuotteen hävittämisestä aiheutuvista kasvihuonekaasupäästöistä.

Yksittäinen laskennan ulkopuolelle rajatun päästölähteen kokonaisvaikutus saa olla enintään 1 %. Mikäli tällaisesta päästölähteestä ei ole saatavissa laskennassa tarvittavia tietoja, voidaan tietoaikot korvata järkevillä olettamuksilla.

”Hiilineutraali tuote, valmistuksen osalta” on vastaava kuin yllä kuvattu ”Hiilineutraali tuote” -sertifiointi, mutta laskenta kattaa vain elinkaarivaiheet kehdestä-portille (cradle-to-gate). Vaatimusten osalta tulee muutoin noudattaa ”Hiilineutraali tuote” -sertifiointin vaatimuksia.

Hiilineutraali palvelu

Sertifiointin saavuttamiseksi tulee arvioinnin ja päästöjen kompensoinnin kattaa palvelun koko elinkaarenaikaiset päästöt (cradle-to-grave), ottaen lukuun vähintään 95 % palvelun tuottamisesta aiheutuvista kasvihuonekaasupäästöistä.

Sertifiointiprosessi

Sertifiointiprosessiin kuuluu viisi vaihetta:

1. Sertifiointin kohteen määrittely, jossa kuvataan sertifiointin laajuus
2. Päästöjen laskenta, joka kattaa tietojen keruun ja päästöjen laskennan asianomaisen standardin mukaisesti
3. Päästövähennystavoitteiden asettaminen, jossa asetetaan yksi tai useampi tavoite päästöjen vähentämiseksi
4. Päästöjen vähentäminen ja kompensointi, jossa sertifiointin kohteen päästöjä tulee lähtökohtaisesti vähentää, jonka jälkeen jäljellä olevat päästöt kompensoidaan käyttäen sertifioituja hankkeita
5. Sertifiointista tiedottaminen, jossa sidosryhmille annetaan johdonmukaiset ja selkeät tiedot sertifiointista

2. Vaihe 1: Sertifiointin kohteen määrittely

Ensimmäisessä vaiheessa tulee sertifiointin aihe ja rajat määritellä riittävän kattavasti, jotta voidaan tunnistaa, mitä hiilineutraali sertifiointiin sisällytetään.

Hiilineutraali yritys

Yrityksen sertifikaatin osalta sertifioidun kohteen kuvauksen tulee sisältää sertifiointiin kuuluvien tilojen ja toimintojen lukumäärät sekä niiden sijainnit. Kuvauksesta tulee myös ilmetä mikäli joitain toimintoja on rajattu sertifiointin ulkopuolelle ja perustelu poissulkemiselle.

Hiilineutraali tuote

Tuotetta koskevan sertifikaatin osalta kuvauksen tulee sisältää riittävät tiedot tuotteen yksilöimiseksi. Yksilöinti voi olla tuotenimi tai tuotteen toiminnallinen yksikkö, (esim. yksi m² tuotetta). Yksilöinti tyypillisesti vaatii määritellyn skenaarion tuotteen käyttövaiheelle ja hävittämiselle.

Hiilineutraali palvelu

Palvelua koskevan sertifikaatin osalta kuvauksen tulee sisältää riittävät tiedot palvelun ja sen rajojen tunnistamiseksi yksiselitteisesti.

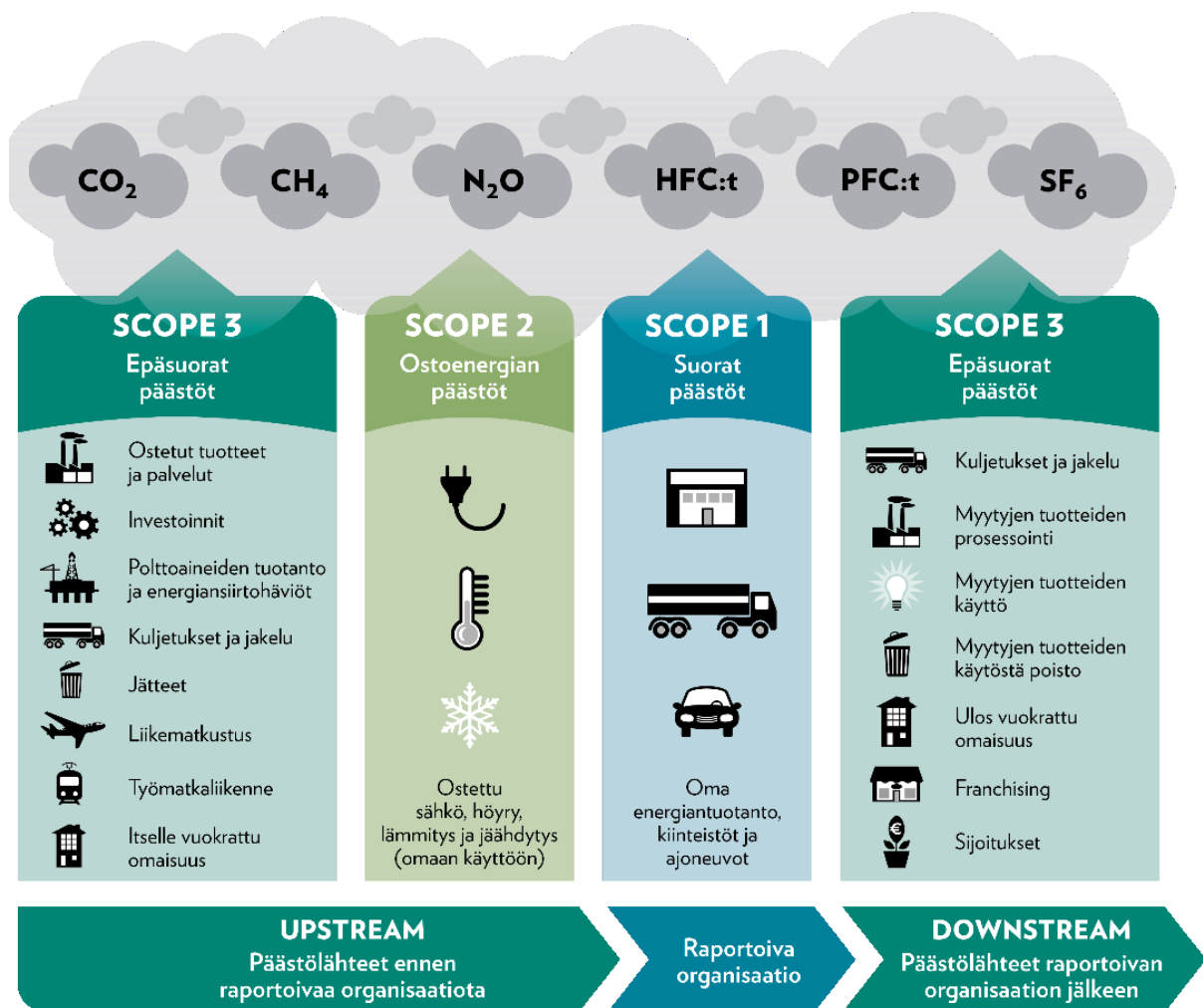
3. Vaihe 2: Päästöjen laskenta

Hiilineutraali yritys

Arvioitavan kohteen laskenta tulee toteuttaa Greenhouse Gas Protocol: Corporate Accounting and Reporting Standard ja sitä tukevien teknisten ohjeiden vaatimusten tai ISO 14064 – 1 Greenhouse gases — Part 1 standardin mukaisesti.

Laskennan rajaus

Laskennassa on huomioitava kaikki olennaiset, kyseisessä standardissa määritellyt, päästölähteet.

Kuva 2. Esimerkinä GHG Protocol -päästölähteet

Päästölähteiden olennaisuus tulee arvioida seuraavien kriteerien mukaan:

Kriteeri	Olennainen jos..
Määrä	Päästöt vaikuttavat merkittävästi organisaation odotettavissa oleviin päästöihin
Vaikutus	Päästöjen vähentämiseksi on mahdollisia päästövähennystoimia, joihin organisaatio voi itse ryhtyä tai joihin organisaatio voi vaikuttaa
Riski	Päästöt vaikuttavat organisaation riskeihin, kuten rahoitus-, sääntely- ja maineriskit
Sidosryhmät	Keskeiset sidosryhmät, kuten asiakkaat, sijoittajat tai yhteiskunta pitävät niitä kriittisinä
Ulkoistetut toiminnot	Ne ovat toimintoja, jotka on aiemmin suoritettu organisaation sisällä, ja joita tyypillisesti suorittavat muut samalla toimialalla toimivat organisaatiot oman organisaationsa sisällä
Toimialan ohjeet	Päästöt on tunnustettu merkittäviksi, toimialakohtaisissa ohjeissa
Muut	Organisaation omat lisäkriteerit määrittävät ne merkittäviksi

Taulukko 1. Päästölähteiden olennaisuus

Laskentaprosessi

Kasvihuonekaasupäästöt syntyvät tyypillisesti seuraavista lähteistä:

- Kiinteä poltto: polttoaineiden poltto kiinteissä laitteissa, kuten polttolaitoksissa tai moottoreissa.
- Liikkuva kalusto: polttoaineiden poltto kuljetuslaitteissa, kuten autoissa, kuorma-autoissa, junissa, lentokoneissa, laivoissa, jne.
- Prosessipäästöt: päästöt fysikaalisista tai kemiallisista prosesseista, kuten sementin valmistuksesta tai alumiinin sulatuksesta
- Hajapäästöt: tahalliset ja tahattomat päästöt, kuten laitteiden vuodot, hajapäästöt jäteveden käsittelystä tai jäähdytystorneista, jne.

Ensimmäisenä askeleena yrityksen tulee tunnistaa suorat päästölähteensä kussakin edellä mainitusta neljästä lähdeluokasta.

Seuraava askel on tunnistaa epäsuorat päästölähteet ostetun sähkön, lämmön tai höyryn kulutuksesta.

Viimeisessä vaiheessa tunnistetaan muut epäsuorat päästöt yrityksen alku- ja loppupään toiminnoista sekä päästöt, jotka liittyvät ulkoistettuun/sopimusvalmistukseen tai leasingsopimukseen, jotka eivät sisälly soveltamisaloihin 1 tai 2.

Kunkin päästölähteen laskennassa tulee noudattaa seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

Scope 1		Laskennassa huomioidaan vähintään
Yrityksen toimitilat		Energiantuotannon päästöt kiinteistössä ja tahalliset tai tahattomat vuodot, (esim. kylmäaine vuodot)
Omien ajoneuvojen päästöt		Päästöt yrityksen omistamista ja/tai vuokraamista ajoneuvoista, (esim. työkoneet ja henkilöajoneuvot).
Scope 2		Laskennassa huomioidaan vähintään
Omaan käyttöön ostettu energia		Päästöt ostetusta sähköenergiasta, lämpöenergiasta, jäähdytysenergia tai höyrystä
Scope 3		Laskennassa huomioidaan vähintään
1	Ostetut tuotteet ja palvelut	Kaikki ostettujen tuotteiden ja palveluiden alkupään (cradle-to-gate) päästöt
2	Käyttöomaisuus ja investoinnit	Kaikki hankitun käyttöomaisuuden ja investointien alkupään (cradle-to-gate) päästöt
3	Polttoaineiden tuotanto ja siirtohäviöt	Kaikki ostettujen polttoaineiden alkupään (cradle-to-gate) päästöt, mutta ei polttoa
4	Saapuvat kuljetukset ja jakelu	Ajoneuvojen ja tilojen käytön aikana aiheutuvat kuljetus- ja jakelupalvelujen tarjoajien scope 1 ja 2 päästöt
5	Jätteet	Scope 1 ja 2 päästöt, jotka syntyvät raportoivan yrityksen jätteiden hävittämisen tai käsittelyn aikana
6	Liikematkustus	Ajoneuvojen käytön aikana syntyvät scope 1 ja 2 päästöt
7	Työpaikalle matkustus	Ajoneuvojen käytön aikana syntyvät scope 1 ja 2 päästöt
8	Organisaatiolle vuokrattu omaisuus	Scope 1 ja 2 päästöt, jotka syntyvät raportoivan yrityksen leasingomaisuuden käytön aikana
9	Lähtevät kuljetukset ja jakelu	Kuljetusten tarjoajien, jakelijoiden ja jälleenmyyjien scope 1 ja 2 päästöt, joita syntyy ajoneuvojen ja tilojen käytön aikana
10	Myytyjen tuotteiden jalostus	Scope 1 ja 2 päästöt, jotka syntyvät raportoivan yrityksen myymien tuotteiden jatkojalostuksen aikana
11	Myytyjen tuotteiden käyttö	Myytyjen tuotteiden odotetun elinkaaren aikana aiheutuvat suorat käyttövaiheen päästöt (scope 1 ja 2) ja kasvihuonekaasut, joita tuotteet muodostavat käytön aikana
12	Myytyjen tuotteiden hävittäminen	Jätehuoltotoimittajien scope 1 ja 2 päästöt, jotka syntyvät myytyjen tuotteiden hävittämisen aikana
13	Ulos vuokrattu omaisuus	Scope 1 ja 2 päästöt, jotka syntyvät raportoivan yrityksen ulos vuokraaman omaisuuden käytön aikana
14	Franchising	Scope 1 ja 2 päästöt, jotka syntyvät raportoivan yrityksen tuotteiden jälleenmyyjien toiminnoista
15	Sijoitukset	Sijoituksista aiheutuvat scope 1 ja 2 päästöt, joita ei ole huomioitu raportoivan yrityksen scope 1 ja 2 päästöissä

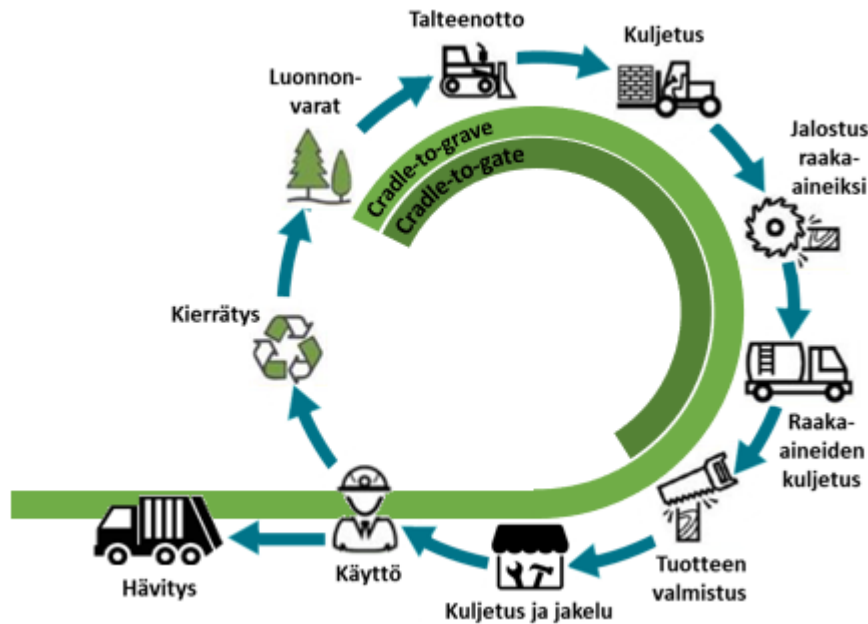
Taulukko 2. Päästölähteiden laskennan vähimmäisvaatimukset

Hiilineutraali tuote

Tuotteen kasvihuonekaasupäästöt tulee arvioida Greenhouse Gas Protocol: Product Life Cycle Accounting and Reporting Standard, ISO 14067 tai PAS 2050 -standardin mukaisesti. Myös voimassa oleva ympäristöseloste (EPD) on hyväksyttävä tapa osoittaa tuotteen päästöt.

Laskennan rajaus

Sertifiointin laajuudesta riippuen, tulee laskennassa huomioida, joko tuotteen koko elinkaari (cradle-to-grave) tai tuotteen valmistuksen elinkaarivaiheet (cradle-to-gate) alla olevan kuvan mukaisesti.

Kuva 3. Laskennan rajaus

Laskentaprosessi

Mallinnusmenetelmänä tulee käyttää Cut-off systeemimallia, joka tarkoittaa sitä, että materiaalien tuotannon ympäristövaikutukset kohdistetaan aina materiaalin ensisijaiselle käyttäjälle. Jos materiaali kierrätetään, ensisijainen käyttäjä ei saa hyvitystä kierrätettävien materiaalien toimittamisesta.

Tuotteen ympäristövaikutuksista arvioidaan ensisijaisesti ilmastovaikutus (GWP), eli hiilijalanjälki, jonka tulokset esitetään hiilidioksidi ekvivalentteina (CO₂-ekv.) eli kaikkien ilmastonmuutokseen vaikuttavien kasvihuonekaasupäästöjen yhteismitallistettuna summana 100 vuoden ajanjaksolle.

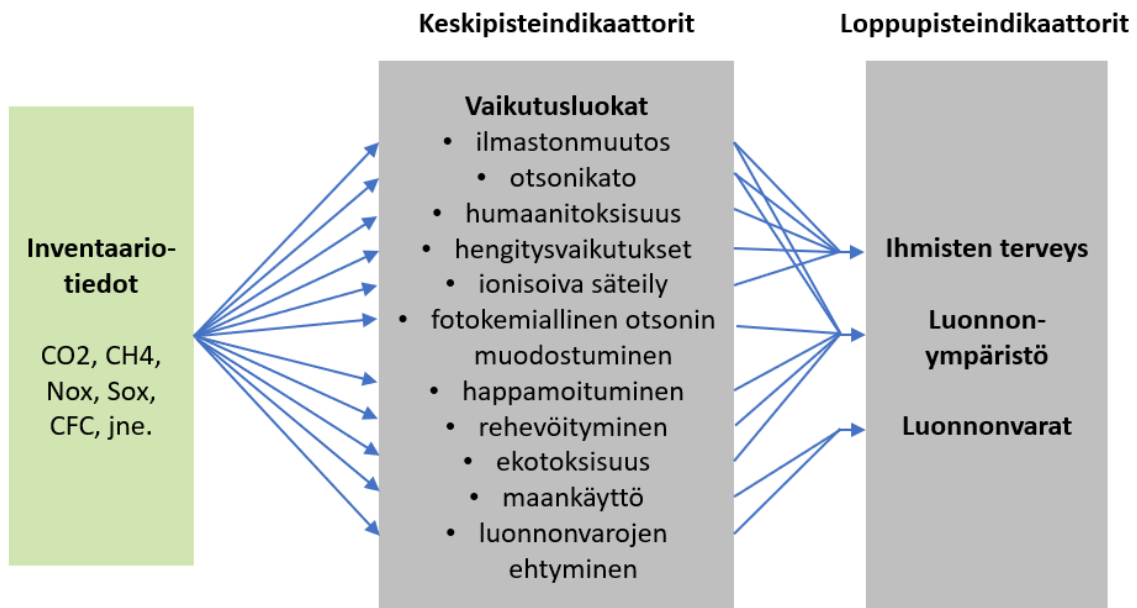
Vaikutusarviointi

Vaikutusarviointi kokoaa yhteen inventaariodatan tukemaan tulosten tulkintaa. Sen ensimmäinen vaihe on inventaaritietojen luokittelu ja karakterisointi.

Luokittelussa inventaaritiedot kiinnitetään yhteen tai useampaan vaikutusluokkaan.

Karakterisointi tarkoittaa haitallisuuden perusteella tehtävää yhteen vaikutusluokkaan vaikuttavien päästöjen yhteismitallistamista, eli esimerkiksi kaikista kasvihuonekaasuista, kuten hiilidioksidista ja metaanista, muodostetaan CO₂-ekvivalentti arvo.

Vaikutusarviointi tulee tehdä keskipistemenettelyllä, jolloin otetaan huomioon yksi tai useampi vaikutusluokka, oheisen kuvan mukaisesti. Sertifiointi kattaa kuitenkin pelkästään vaikutuksen ilmastonmuutokseen.

Kuva 4. Vaikutusarviointi

Hiilineutraali palvelu

Arvioitavan palvelun laskenta tulee toteuttaa Greenhouse Gas Protocol: Corporate Accounting and Reporting Standardin ja sitä tukevien teknisten ohjeiden vaatimusten mukaisesti, kuten kuvattu kohdassa Hiilineutraali yritys.

Laskennassa käytettävä data

Yritys voi käyttää hiilijalanjälkilaskennassaan, joko primääri- tai sekundääridataa.

Primääridatalla tarkoitetaan organisaation arvoketjun toiminnoista suoraan kerättyjä tietoja. Primääridataa tulee käyttää aina kun se on mahdollista. Sitä saadaan muun muassa mittaroimalla, ostolaskuista koostamalla, toimintaa mallintamalla sekä toimitusketjusta keräämällä.

Sekundääridata sisältää alan keskimääräisiä tietoja, esim. julkaistuista tietokannoista, valtion tilastoista, kirjallisuustutkimuksista ja etujärjestöistä, sekä muita yleisiä tietoja.

Laskennassa tulee ensisijaisesti käyttää fyysistä dataa: massa (kilogrammat, tonnit jne.), tilavuus (litrat, kuutiometrit jne.) ja energia (kWh, GJ jne.). Jos fyysistä dataa ei ole käytettävissä, voidaan päästöjä arvioida euromääräisen datan pohjalta. Sekundääridataa käytettäessä on aiheeseen liittyvä luotettava lähde oltava saatavilla ja siihen viitattava, ellei muu ole perusteltua.

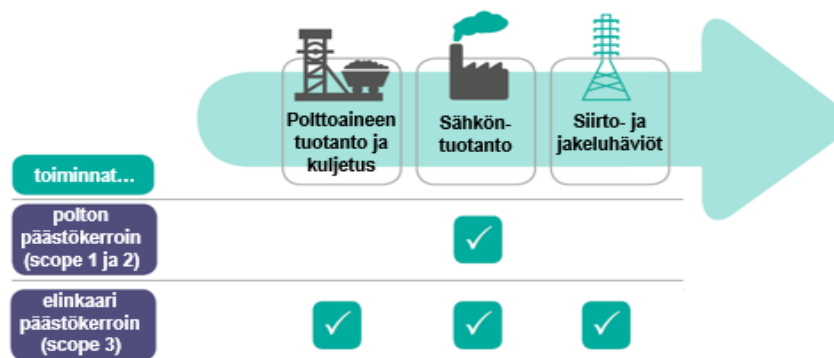
Päästökertoimet

Kaikkien päästökertoimien tulee ensisijaisesti käyttää kasvihuonekaasujen ilmaston lämpenemispotentiaalin arvoja, jotka perustuvat IPCC 2021 AR-6:n (eli GWP-100) 100 vuoden aikaikkunaan.

Käytettäessä elinkaari-inventaariotietoja (Life Cycle Inventory, LCI), voidaan perustellusta syystä käyttää myös IPCC AR-5 ilmaston lämpenemispotentiaalin arvoja.

Päästökertoimia, muuntamaan energiatoimintatiedot päästötiedoiksi, tulee käyttää seuraavasti:

- Polttopäästökertoimet, jotka sisältävät vain polttoaineen polttamisesta syntyvät päästöt. Polttopäästökertoimia tulee käyttää laskettaessa soveltamisalan 1 päästöjä (polttoaineiden osalta) ja soveltamisalan 2 päästöjä.
- Elinkaaripäästökertoimet, jotka sisältävät polttoaineen polttamisesta syntyvien päästöjen lisäksi kaikki muut polttoaineen elinkaaren aikana syntyvät päästöt, kuten polttoaineiden talteenoton, käsittelyn ja kuljetuksen päästöt. Elinkaaripäästökertoimia tulee käyttää laskettaessa soveltamisalan 3 päästöjä, pois lukien kategoria 3, eli ” Polttoaineen ja energian alkupään päästöt”.

Kuva 5. Päästökertoimet

4. Vaihe 3: Päästövähennystavoitteiden asettaminen

Kolmannessa vaiheessa tulee asettaa kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteet. Hiilineutraali -sertifiointin saamiseksi ei kuitenkaan edellytetä tiettyä tavoitetasoa, mutta tavoitteiden suositellaan olevan riittävän kunnianhimoisia.

Yritysten suositellaan käyttävän vakiintuneita työkaluja päästövähennysten määrittelyyn ja kompensatioiden käyttöön hiilineutraaliuden saavuttamiseksi kustannustehokkaasti ja strategista arvoa tuottavilla tavoilla.

Esimerkiksi Science Based Target (SBT) -aloite antaa opastusta tieteeseen perustuviin tavoitteiden asettamiseen kannustaakseen ja tukeakseen yrityksiä siirtymässä vähähiiliseen talouteen.

Tavoitetyypit

Yritykset voivat asettaa joko absoluuttisia tavoitteita, intensiteettitavoitteita tai yhdistelmän absoluuttisia ja intensiteettitavoitteita.

Absoluuttinen tavoite ilmaistaan ilmakehään joutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähenemisenä ajan myötä CO₂e-tonneina.

Tämän tavoitetyypin etuina on:

- Suunniteltu vähentämään ilmakehään joutuvien kasvihuonekaasupäästöjen määrää
- Ympäristön kannalta kestävä ja uskottavampi sidosryhmille, koska se edellyttää sitoutumista kasvihuonekaasujen kokonaismäärän vähentämiseen tietyllä määrällä

Haittoina puolestaan on:

- Ei salli kasvihuonekaasujen intensiteetin/tehokkuuden vertailua
- Raportoidut vähennykset voivat johtua pikemminkin tuotannon/myynnin laskusta kuin suorituskyvyn paranemisesta

Intensiteettitavoite ilmaistaan kasvihuonekaasupäästöjen pienentymisenä suhteessa liiketoimintamittariin, kuten tuotantoon, myyntiin tai tuloihin.

Tämän tavoitetyypin etuina on:

- Kuvaa kasvihuonekaasupäästöjen parannuksia riippumatta liiketoiminnan kasvusta tai laskusta
- Lisää yritysten kasvihuonekaasupäästöjen vertailukelpoisuutta

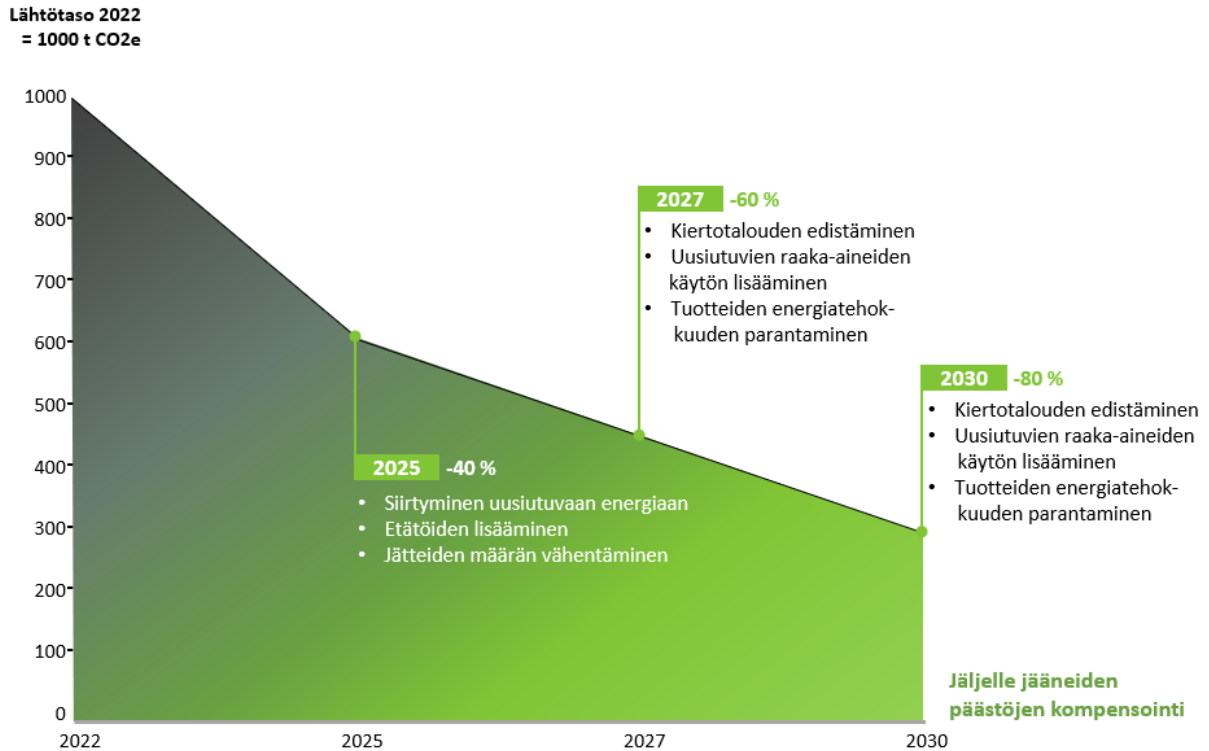
Haittoina puolestaan on:

- Ympäristön kannalta vähemmän kestävä ja vähemmän uskottava sidosryhmille, koska absoluuttiset päästöt voivat nousta, vaikka intensiteetti pienenee

Tiekartta

Hiilineutraalisuustavoitteen toteutuksen seuranta vaatii päästövähennysten hiilineutraalisuustiekartan eli päästöjen tason tavoitteiden asettelun ja toteuman seurannan tietyin aikavälein (esim. välitavoitteet 5-10 vuoden välein).

Päästövähennystavoitteiden tiekartta olisi hyvä rakentaa siten, että välitavoite on vähintään 5 vuoden välein.

Kuva 6. Päästövähennystavoite

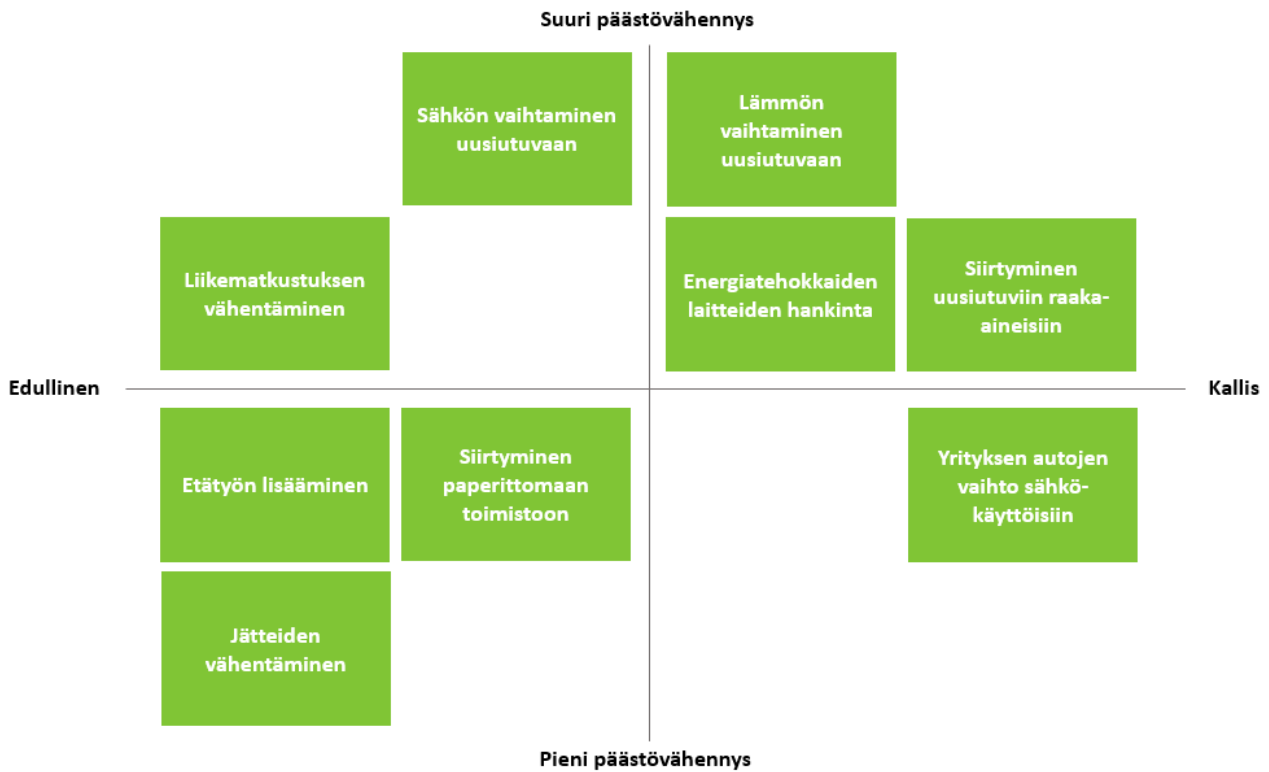
Priorisointi

Kaikkien päästövähennystoimien toteutus ei ole aina realistista vaan päästövähennystoimet tulee priorisoida, jolloin selvitetään kustannustehokkaimmat toimet.

Priorisoinnin yhteydessä tulee miettiä mm.:

- Paljonko toimenpiteellä voidaan vähentää päästöjä
- Paljonko toimenpide tulee maksamaan
- Onko toteutus mahdollista nykyresursseilla ja onko soveltuvaa teknologiaa saatavilla

Priorisoinnin arvioinnin apuna voidaan käyttää esimerkiksi swot analyysistä tuttua nelikenttä menetelmää, jonka avulla voidaan tehdä päätelmiä, mitkä toimet ovat vaikuttavimmat ja mitkä ovat toimenpiteiden kustannusvaikutukset.

Kuva 7. Nelikenttä -menetelmä

5. Vaihe 4: Päästöjen vähentäminen ja kompensointi

Ensimmäisellä sertifiointikaudella Hiilineutraali -sertifikaatti voidaan saavuttaa ilman todennettuja päästövähennyksiä, pelkästään hankkimalla ja mitätöimällä (kompensoimalla) sertifioituja päästövähennysyksiköitä. Kompensoitavan määrän tulee olla vähintään sertifioitavan kohteen mitattujen päästöjen verran.

Jatkossa sertifiointiin on sisällyttävä lisäksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, joka todennetaan vuotuisessa päästölaskennassa Hiilineutraali yritys ja Hiilineutraali palvelu -sertifikaattien osalta. Hiilineutraali tuote -sertifikaatin laskenta on toteutettava kahden vuoden välein.

Kompensoinnin kriteerit

Mitä tahansa ilmastohyötyjä tuottavaa toimintaa ei voi kutsua kompensoitaksi tai markkinoida kompensoitavana. Tiettyjen, vakiintuneiden hyvän käytännön mukaisten kompensoitavien perusedellytysten on täyttyvä, jotta syntynyttä päästövähennystä tai poistoa voidaan kutsua päästökompensaatioksi.

Kriteeri	Hyvän kompensoinnin edellytys
Lisäisyys	<p>Päästövähennys tai hiilinielu on lisäinen ”business as usual”-tilanteeseen verrattuna eli se ei syntyisi ilman kompensoitohanketta.</p> <p>Lisäisyyden arviointi tehdään suhteessa perusuraan, eli skenaarioon siitä, mitä olisi tapahtunut ilman kompensoitohanketta. Esimerkiksi uusiutuvan energian hanke, joka olisi toteutunut markkinaehtoisella rahoituksella ilman kompensoitavien tukea, voi todellisuudessa vähentää päästöjä, mutta se ei ole lisäinen vaan sen pitäisi olla mukana perusurassa.</p> <p>Lisäisyys ei voi toteutua hankkeessa, joka on lainsäädännön mukaan pakko toteuttaa. Esimerkiksi Suomessa metsän uudistaminen istutuksilla pääte-hakkuun jälkeen on metsänomistajan lakisääteinen velvollisuus eikä tällaista metsitystä voida pitää lisäisenä.</p>
Uskottava perusura	<p>Uskottava perusura kuvaa, mitä olisi tapahtunut, mikäli hanketta ei olisi toteutettu. Kompensaation määrä lasketaan suhteessa perusuraan.</p> <p>Esimerkiksi uusiutuvan energian hankkeen päästövähennys voidaan arvioida suhteessa siihen, miten kyseisessä maassa tai kyseisellä alueella sähkö keskimäärin tuotetaan.</p> <p>Perusuran on perustuttava konservatiivisiin oletuksiin ja siinä on huomioitava sekä nykyiset, että tiedossa olevat tulevat politiikkatoimet.</p>
Uskottavat laskentamenetelmät	Kompensaation määrän laskemiseen on käytettävä hanketyypille sopivia ja tunnistettuja laskentamenetelmiä.

Kriteeri	Hyvän kompensoinnin edellytys
Pysyvyys	<p>Pysyvyys tarkoittaa sitä, että syntynyt ilmastovaikutus ei jää lyhytaikaiseksi. Käytännössä pysyvyydellä tarkoitetaan usein sadan vuoden ajanjaksoa, jota pidetään ilmastokriisin torjunnan kontekstissa riittävän pitkänä.</p> <p>Pysyvyyshaasteet liittyvät erityisesti hiilensidontaa lisääviin hankkeisiin, eli jos kyseessä on esimerkiksi metsityshanke, pysyvyyden saavuttaminen edellyttää sitä, että metsä pysyy metsänä eikä sitä kaadeta myöhemmin esimerkiksi rakennushankkeen tieltä.</p> <p>Useissa sertifiointijärjestelmissä pysyvyys pyritään varmistamaan metsähankkeissa siten, että osa syntyvistä yksiköistä jätetään järjestelmän yhteiseksi puskuriksi, josta voidaan tarvittaessa paikata esimerkiksi metsäpalon aiheuttamaa hiilivaraston pienenemistä.</p>
Seuranta ja raportointi	<p>Päästövähennysten tai poistojen syntyä on seurattava ja raportoitava säännöllisesti hanketyypille soveltuvalla tavalla.</p> <p>Sertifioiduilta hankkeilta edellytetään vaikutuksien seuranta ja raportointia, jonka ulkopuolinen arvioija käy läpi. Nämä raportit ovat usein myös avoimesti saatavilla verkossa.</p> <p>Hankkeita koskevan dokumentaation läpinäkyvyyden lisäksi on olennaista, että syntyneiden yksiköiden käyttö on avointa. Nykyisin YK:n, Gold Standardin ja Verran sivuilla kenen tahansa on mahdollista tarkastella yksittäisten kompensointiyksiköiden käyttöä</p>
Ulkopuolinen todennus	<p>Neutraalin, ulkopuolisen todentajan on varmistettava päästövähennyksen tai poiston synty, eikä sitä voida tehdä etukäteen: todentaminen tehdään sen jälkeen, kun päästövähennys tai poisto on syntynyt.</p> <p>Sertifioitujen hankkeiden päästövähennysyksiköiden myöntämisen edellytys on, että hankkeen päästövähennys on todennettu. Todentamisesta syntynyt dokumentaatio on usein myös saatavilla verkossa.</p>
Kaksoislaskennan välttäminen	<p>Lähtökohtana tulisi olla, että jokainen kompensointiin käytetty yksikkö lasketaan vain yhteen kerran ja yhden ilmastotavoitteen täyttämiseen. Kun yksikkö on käytetty kompensointiin, se tulisi poistaa käytöstä, eli mitätöidä rekisterissä, jotta sitä ei voida käyttää enää uudelleen.</p>
Hiilivuodon riskin minimointi	<p>Kompensointioksi kelpaavan ilmastotoimen toteuttaminen ei saa johtaa siihen, että hankkeen johdosta syntynyt päästöjen vähenemä tai hiilinielun kasvu johtaakin päästöjen kasvuun tai hiilinielujen pienenemiseen jossakin muualla.</p>

Kriteeri	Hyvän kompensoinnin edellytys
”Do no significant harm”	<p>Se, että toimija kompensoi omia jäljelle jääviä päästöjään rahoittamalla päästövähennysten tai poistojen toteutusta jossain muualla, ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa ihmisille, ympäristölle, yhteisöille tai elinkeinoille.</p> <p>Hankkeilla on lähes poikkeuksetta jonkinlaisia vaikutuksia paikalliseen väestöön. Myönteisiä vaikutuksia voivat olla esimerkiksi työllisyyden tai energiansaannin paraneminen, puhtaampi vesi tai ilma sekä kulttuurisesti tärkeiden alueiden suojelu.</p> <p>Vastaavasti hankkeilla voi olla myös haitallisia vaikutuksia, jotka liittyvät usein esimerkiksi paikallisväestön maa- ja metsätalouden loukkauksiin tai ruoan saatavuuden heikkenemiseen.</p>

Taulukko 3. Hyvän kompensoinnin kriteerit

Hyväksytyt sertifiointijärjestelmät

Päästökompensaatiomarkkinoilla on useita isoja kansainvälisiä hyvitysstandardeja. Näiden kansainvälisten hyvitysstandardien tuottamat päästöyksiköt muodostavat valtaosan globaalista kompensaatiomarkkinoista.

Ilmastoavun Hiilineutraali -sertifiointiin hyväksytään lähtökohtaisesti seuraavien sertifiointijärjestelmien tuottamat yksiköt (edellyttää etukäteishyväksyntää):

- YK:n CDM (CER, certified emission reduction)
- Gold Standard (VER, verified emission reduction)
- Verra VCS (VCU, verified carbon unit)

Huom!

Kotimaisia hankkeita ei toistaiseksi hyväksytä Hiilineutraali -sertifioinnin mukaisiksi päästövähennyksiksi.

6. Vaihe 5: Sertifioinnista tiedottaminen

Hiilineutraalia koskevia väitteitä voidaan esittää, kun hiilineutraalin sertifiointiprosessi on suoritettu onnistuneesti.

Hiilineutraali -logoa ja Hiilineutraali -sertifikaattia saa käyttää mainonnassa, kirjallisuudessa, julkisuudessa, etiketeissä ja teknisissä tiedotteissa painetussa tai sähköisessä mediassa, erillisten ohjeiden mukaisesti.

Viitteet

Tässä ohjeessa esitettyjen asianomaisten standardien ja lähteiden dokumentaatiota tulee käyttää saadaksesen yksityiskohtaista tietoa tavasta, jolla vaatimukset on täytettävä, dokumentoitava ja todennettava.

GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard

Saatavissa osoitteesta: <https://ghgprotocol.org/corporate-standard>

GHG Protocol Product Life Cycle Accounting and Reporting Standard

Saatavissa osoitteesta: <https://ghgprotocol.org/product-standard>

GHG Protocol Scope 2 guidance

Saatavissa osoitteesta: https://ghgprotocol.org/scope_2_guidance

Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions

Saatavissa osoitteesta: <https://ghgprotocol.org/scope-3-technical-calculation-guidance>

SFS-EN ISO 14067:2018 Kasvihuonekaasut. Tuotteiden hiilijalanjälki. Hiilijalanjäljen laskemista koskevat vaatimukset ja ohjeet

Saatavissa osoitteesta: <https://sales.sfs.fi/fi/index/tuotteet/SFS/CENISO/ID2/1/834482.html.stx>

IPCC 2021 AR-6 Raportti

Saatavissa osoitteesta: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>

Ilmastoapu Oy

info@ilmastoapu.fi | www.ilmastoapu.fi

